

AVALUACIÓ DIAGNÒSTICA DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

DOCUMENT PER A LA MILLORA

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

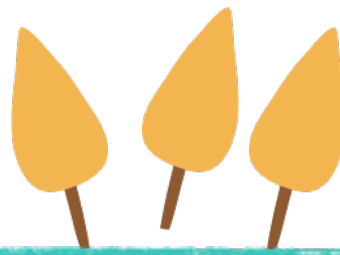
Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Desembre de 2019
1a edició

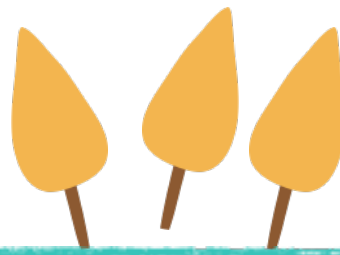

Índex

	Presentació	4
	Introducció	5
	Activitat 1. DIBUIXEM EL NOSTRE PATI	6
	Activitat 2. SOS, EL PATI ESTÀ PLE!	10
	Activitat 3. EL PATI MÉS DIVERTIT	16
	Activitat 4. EL PAÍS DE GEL	22
	Activitat 5. A QUÈ JUGUEM, AL PATI?	28
	Activitat 6. ENRAJOLEM!	32
	Bibliografia	37
	Agraïments	39

Presentació

En el curs 2018-2019, el Departament d'Educació va elaborar una prova d'avaluació diagnòstica per ser aplicada en acabar el cicle inicial i avaluar alguns aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències dels alumnes d'aquest cicle.

Durant el mes de maig de 2019, una mostra d'escoles de tot Catalunya va aplicar aquesta avaluació diagnòstica de manera experimental als alumnes de segon de cicle inicial de l'educació primària. A partir del mes d'octubre de 2019, la prova diagnòstica s'allibera per a què pugui ser emprada, amb els objectius d'avaluació establerts, per totes les escoles. En aquest cas, la prova s'aplica indistintament de dues maneres: o bé, en el primer trimestre als alumnes que inicien tercer, o bé, a finals del tercer trimestre als alumnes que acaben segon.

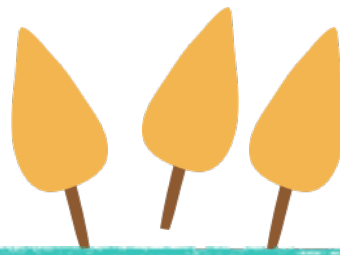
Una vegada aplicada la prova, els resultats obtinguts de l'avaluació han de ser valorats per l'equip docent, sempre dins del marc d'un sistema educatiu inclusiu i atesa la realitat i el context determinat del centre. A partir d'aquesta anàlisi en profunditat es poden orientar i compartir processos de millora. En aquest sentit, el procés d'anàlisi de resultats requereix fer-se preguntes com ara:

- Com s'interpreten els resultats?
- Quines evidències expliquen aquests resultats?
- Què fem bé? Què hem de continuar fent?
- Què cal millorar?
- Què es pot fer per millorar?

Per a cada una de les activitats de la prova diagnòstica, us presentem una fitxa amb informació diversa. Aquesta fitxa conté:

- Competències avaluades en l'activitat.
- Criteris d'avaluació. El perquè d'aquests criteris.
- Recursos i materials per al docent.
- Recursos i propostes didàctiques per a l'aula.

Introducció

Amb l'objectiu d'acompanyar als centres en l'anàlisi, la reflexió i la presa de decisions, oferim en aquest *Document per a la millora* algunes recomanacions, recursos didàctics i instruments per a la diagnosi. Les propostes que hi trobareu s'han elaborat partint d'un marc de referència d'estratègies educatives que promou l'aprenentatge competencial dels alumnes. Els aprenentatges amb sentit permetran als alumnes tenir coneixement dels seus talents i una major comprensió de la realitat que els envolta.

Aquestes recomanacions responen a una manera de treballar basada en la reflexió i el diàleg de l'equip docent de centre, amb l'objectiu de consensuar acords i facilitar la presa de decisions orientada a la reelaboració de les pràctiques docents per a la millora dels aprenentatges dels alumnes.

Els docents han d'identificar experiències d'aprenentatge que, tot i tenir el seu origen fora de l'escola, siguin significatives per als alumnes i les puguin connectar amb les activitats d'ensenyament-aprenentatge que es dissenyen dins el context escolar. Cal que es contempli en l'organització dels centres els temps i els espais específics perquè els docents puguin fer la revisió, reflexió i valoració, tant individual com col·lectiva, d'aquestes experiències d'aprenentatge valuoses per als alumnes. També cal avançar cap a metodologies que fomenten la indagació, com per exemple l'aprenentatge basat en problemes i els projectes, ja que promouen la curiositat i la motivació dels alumnes envers els aprenentatges i són una bona eina per anar adquirint les competències.

Un dels objectius de [l'avaluació](#), entesa com a part del procés d'aprenentatge, és la regulació del propi procés i la constatació del grau d'assoliment de les competències. Per aquesta raó, s'han de recollir evidències d'aprenentatge dels alumnes que poden tenir diferents formats (produccions orals, escrites, audiovisuals, artístiques, dramatitzades...). Els instruments d'avaluació donen informació a docents, alumnes i famílies sobre els progressos realitzats i les possibles dificultats. Les famílies han de conèixer l'evolució i els reptes dels seus fills. Amb aquesta finalitat, l'escola ha d'establir vies de comunicació efectives que afavoreixin la col·laboració amb les famílies per garantir un bon acompanyament en el desenvolupament de tots els alumnes.

Dibuixem el nostre pati

Activitat
1

Competències avaluades en l'activitat

Aquesta activitat avalua aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències següents:

Àmbit: Matemàtic

Competències de la dimensió: Connexions

7. Identificar les matemàtiques implicades en situacions quotidianes i escolars i cercar situacions que es puguin relacionar amb idees matemàtiques concretes.

Segons el [document d'identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària](#), "els alumnes han de veure que les matemàtiques són quelcom més que un seguit de temes aïllats i que les poden usar en multitud d'ocasions en els contextos més diversos, i arribar a considerar-les útils i rellevants per a la seva vida més enllà de l'escola. Ser capaç de descriure el món real usant les matemàtiques permet comprendre'l millor i preveure resultats i conseqüències.

Qualsevol tema i situació implica connectar idees matemàtiques. Trobar i aplicar relacions entre els conceptes dona major coneixement sobre el que s'està treballant, en particular, és important connectar el nou coneixement amb el que ja es té.

El mestre ha de fer possible que s'adquireixi el coneixement de manera integrada més que no pas fragmentat. El món real i les altres àrees tenen tant un paper de contextos on descobrir matemàtiques com el de llocs on es poden aplicar".

Competències de la dimensió: Comunicació i Representació

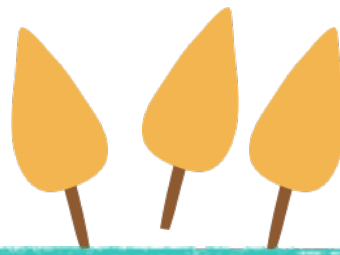
9. Usar les diverses representacions dels conceptes i relacions per expressar matemàticament una situació.

Segons el document d'identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària, "els materials manipulables, dibuixos, imatges, figures geomètriques, eines TIC, esquemes, paraules, taules, gràfiques, signes i símbols són representacions que expressen i comuniquen idees matemàtiques. Els diferents tipus de representacions mostren diverses interpretacions i nivells d'abstracció dels conceptes i les relacions per part dels alumnes.

La representació té diverses funcions en l'aprenentatge de les matemàtiques:

- Recollir i organitzar dades i informació.
- Esquematitzar una situació, prescindint de detalls concrets.
- Mostrar diversos exemples o situacions i relacionar-los, copsant els aspectes comuns i generalitzar.
- Resoldre problemes o analitzar situacions.
- Comunicar resultats o troballes.
- Destacar algun/s aspecte/s del concepte".

Dibuixem el nostre pati

Activitat
1

Competències avaluades en l'activitat

Àmbit: Coneixement del medi

Competències de la dimensió: Món actual

3. Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-s'hi.

Segons el [document d'identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit de coneixement del medi a l'educació primària](#), "aquesta competència fa referència a la capacitat de situar-se i desplaçar-se un mateix pel territori, tant pels espais més coneguts com pels que no ho són tant. Implica també ubicar els elements del territori, així com planificar desplaçaments.

Interpretar l'espai per situar-s'hi i desplaçar-s'hi demana tenir uns coneixements de geografia, de física i de tecnologia i un domini de les representacions de l'espai.

Cal també saber interpretar croquis, plànols, mapes i altres eines de representació cartogràfica (tant sobre paper com amb recursos digitals) i ser capaç de confeccionar-los o utilitzar-los a un nivell bàsic. Tant per a la interpretació com per a la realització d'aquestes representacions de l'espai, són necessaris coneixements i habilitats matemàtics i plàstics".

Dibuixem el nostre pati

Activitat
1

Criteris d'avaluació: El perquè d'aquests criteris

Criteri 1.1: Representar de forma gràfica com és el pati, quins elements hi ha i on estan situats

Aquest criteri avalua la representació gràfica, l'orientació i la visualització espacial. La intenció d'aquesta activitat és obtenir informació sobre com l'alumne s'orienta i visualitza un espai molt conegut per ell.

La representació gràfica ens ha de permetre veure si dibuixa els elements més rellevants del pati i com els situa en relació amb els altres.

El pensament espacial és rellevant en aquesta edat perquè ens permetrà analitzar el concepte de mida, forma, distància, posició, imatge mental, etc. que va construint l'alumne, a mesura que es relaciona amb l'espai i l'entorn.

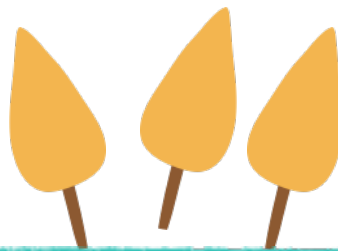
L'orientació espacial és un element matemàtic que també és present en altres àmbits de coneixement, des de l'educació física al coneixement del medi, passant per l'art i el llenguatge. Intervé, de manera especial, en la construcció del codi numèric i en la lectoescriptura, on la posició que ocupa una lletra o un nombre varia el valor de la xifra i el significat de la paraula. És important conèixer quin grau de domini de l'espai té l'alumne perquè una dificultat en aquest aspecte pot incidir en molts aprenentatges.

Recursos i materials per al docent

Material elaborat pel CESIRE :

- [Presentació del material](#)
- [Què és important que facin](#)
- [Propostes per ajudar a desenvolupar els continguts clau de matemàtiques. Cicle Inicial d'Educació Primària](#) (les figures i l'espai)
- [Formació "AraMat" Saber-ne més per ensenyar-les millor](#)
- [Reflexió i autoavaluació per cicles sobre el treball de l'espai i la forma a l'educació primària](#)

Dibuixem el nostre pati

Activitat
1

Recursos i propostes didàctiques per a l'aula

	<p>El nostre barri amb altres ulls</p> <p>L'escola Catalunya proporciona a l'alumnat elements i eines per descobrir, analitzar i representar l'entorn on viu i interpretar l'espai per situar-se i desplaçar-se.</p>
	<p>Sis maneres de veure un cotxe</p> <p>Observar objectes des de diferents punts de vista: davant, darrere, a sobre, a sota, els costats.</p>
	<p>Disseny i implementació a les aules d'EP d'una seqüència d'activitats de l'àmbit competencial de coneixement del medi. Escola Banús. Xarxa CB.</p> <p>L'escola Banús de Santa Coloma de Gramenet proposa una seqüència d'aprenentatge per treballar l'espai a cada curs de l'educació primària.</p>
	<p>M'oriento a classe?</p> <p>A partir del plànol de la classe es fa tot un seguit de jocs per treballar aspectes d'orientació i representació de l'espai a educació infantil, cicle inicial principalment i cicle mitjà.</p>
	<p>Policubs</p> <p>Aquesta proposta planteja un treball de visualització de cossos a l'espai. Projeccions planes. Càlculs referents a aquests cossos: arestes, àrees laterals, volums...</p>
	<p>Comparem girafes</p> <p>Aquesta proposta convida a explorar els canvis, les deformacions... que es fan a la imatge d'una girafa.</p>
	<p>RUSH HOUR</p> <p>És un joc individual que desenvolupa la lògica, la resolució de problemes i la percepció de l'espai. L'objectiu del joc és aconseguir que un cotxe atrapat en un embús de trànsit trobi la sortida.</p>

SOS, el pati està ple!

Activitat
2

Competències avaluades en l'activitat

Aquesta activitat avalua aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències següents:

Àmbit: Matemàtic

Competències de la dimensió: Resolució de problemes

1. Traduir un problema a una representació matemàtica i emprar conceptes, eines i estratègies matemàtiques per resoldre'l.
2. Donar i comprovar la solució d'un problema d'acord amb les preguntes plantejades.
3. Fer preguntes i generar problemes de caire matemàtic.

Segons el [document d'Identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària](#), "la resolució de problemes és una de les activitats més genuïnes del quefer matemàtic. S'hi posen en joc i prenen significat pràcticament tots els aspectes treballats en l'educació matemàtica. Un problema és una proposta d'enfrontament amb una situació desconeguda que es planteja a través d'un conjunt de dades dins d'un context.

La resolució de problemes no és una tasca per fer al final d'un trajecte d'aprenentatge sinó que pot ser el desencadenant del procés. No tan sols cal ensenyar matemàtiques per resoldre problemes, sinó també ensenyar matemàtiques a partir i a través de la resolució de problemes.

En el procés de resolució d'un problema hi ha diverses etapes:

- Entendre bé el que el problema demana, les dades que aporta i el context on es planteja.
- Fer un dibuix, un gràfic, una taula, un esquema...
- Experimentar, estimar, temptejar, conjecturar...
- Recordar problemes semblants que puguin resultar més familiars i idees matemàtiques que puguin ser útils.
- Planificar estratègies de resolució.
- Aplicar conceptes i eines matemàtiques per desenvolupar aquestes estratègies.
- Comprovar la correcció de la solució respecte al plantejament matemàtic i la seva raonabilitat en el context.
- Comunicar adequadament el resultat i el procés seguit.
- Prendre consciència del procés seguit i incorporar-lo al seu bagatge d'estratègies resolutives.

Aquestes etapes no es desenvolupen necessàriament en aquest ordre, a vegades l'estimació o l'experimentació fan entendre millor el problema. En general, a primària, quan hi ha dificultats de resolució l'alumne/a torna a iniciar el problema".

SOS, el pati està ple!

Activitat
2

Competències de la dimensió: Raonament i prova

4. Fer conjectures matemàtiques en situacions quotidianes i comprovar-les.
5. Argumentar les afirmacions i els processos matemàtics realitzats en contextos propers.

Segons el [document d'Identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària](#), "el desenvolupament de la capacitat de raonar que es fa dins de l'educació matemàtica hauria de tenir com a objectiu que l'alumne/a l'apliqui a tots els àmbits de la seva vida quotidiana amb prou precisió lògica. Quan el raonament fet es pot comprovar augmenta la confiança i seguretat en la resolució de situacions, siguin matemàtiques o no.

L'alumne ha d'entendre que refusar un raonament té un aspecte positiu, el de cercar unes altres vies i, també, que la validació d'una afirmació no és el final sinó l'obertura cap a noves argumentacions.

Utilitzar el raonament matemàtic comporta:

- Analitzar situacions, per comparació i per contrast.
- Fer conjectures adaptades a la situació.
- Comprovar, validar o refutar conjectures.
- Precisar i ampliar conjectures.
- Generalitzar, establint models i patrons.
- Particularitzar models generals a casos concrets.
- Argumentar per comunicar i validar processos i resultats".

Competències de la dimensió: Connexions

7. Identificar les matemàtiques implicades en situacions quotidianes i escolars i cercar situacions que es puguin relacionar amb idees matemàtiques concretes.

Segons el document d'Identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària, "hi ha idees transversals que són presents en diversos blocs de continguts, com ara quantitat, patró, equivalència, canvi, mesura... hi ha connexions entre els diversos processos. Per exemple, el raonament i la representació són cabdals en la resolució de problemes. Conèixer aquestes relacions proporciona un saber més profund i aplicable. És important que es tingui consciència que els aprenentatges adquirits són útils i són font de nous sabers.

SOS, el pati està ple!

Activitat
2

Els alumnes han de veure que les matemàtiques són quelcom més que un seguit de temes aïllats i que les poden usar en multitud d'ocasions en els contextos més diversos, i arribar a considerar-les útils i rellevants per a la seva vida més enllà de l'escola.

Trobar i aplicar relacions entre els conceptes dona major coneixement sobre el que s'està treballant, en particular, és important connectar el nou coneixement amb el que ja es té.

El mestre ha de fer possible que s'adquireixi el coneixement de manera integrada més que no pas fragmentat. El món real i les altres àrees tenen un paper de contextos on descobrir matemàtiques com el de llocs on es poden aplicar".

Criteris d'avaluació. El perquè d'aquests criteris

Criteri 2.1: Mostrar iniciativa per resoldre una situació-problema

La iniciativa que mostra un alumne per enfrontar-se sol a la resolució d'una situació-problema és un aspecte clau que condicionarà la posterior resolució de problemes a cycle mitjà i cycle superior.

Davant d'un problema, l'alumne ha de mostrar iniciativa en tot el procés de resolució. Tant a l'inici en la comprensió de la situació, com en la comprovació de la solució, fins a la generació d'un altre problema a partir del problema inicialment donat. Es pot considerar que l'alumne té iniciativa tot i que demani ajuda per resoldre el problema. El mestre ha d'observar si l'alumne manté la iniciativa i mostra una actitud positiva durant tota l'activitat.

En una primera fase, l'alumne ha de comprendre la situació presentada i el repte plantejat. Seguidament, ha d'identificar les dades i com es relacionen entre elles, per poder destriar-ne les més rellevants. En aquesta fase, és important que l'alumne pregunti allò que consideri necessari per comprendre el problema i poder avançar. És per aquest motiu que en aquesta activitat el mestre presenta oralment la situació-problema per tal de generar una conversa entre tots els alumnes. Cal afavorir un clima d'aula que permeti la conversa i la generació de preguntes i respostes. Així com deixar el temps necessari per a què cada alumne elabori la informació i trobi el propi camí de resolució del problema.

Durant aquest procés, l'alumne pot fer estimacions sobre el resultat fent representacions personals concretes o abstractes (un dibuix, la manipulació de materials, verbalitzant el pensament, etc), sense perdre la iniciativa per resoldre la situació proposada.

En relació amb la resolució, l'alumne ha de ser capaç d'adaptar la pròpia estratègia o de refer el procés si l'estratègia no funciona.

Una vegada l'alumne ha arribat a la solució, ha de poder comprovar-la per determinar si és raonable i saber-la justificar verbalment.

SOS, el pati està ple!

Activitat
2

Criteri 2.2: Resoldre la situació-problema fent servir estratègies de càlcul

L'ús de diverses estratègies de resolució i de càlcul fomenta el desenvolupament del pensament matemàtic i facilita que l'alumne s'adoni de les diferents possibilitats que té per resoldre la situació-problema.

L'algorisme és una estratègia de càlcul però no l'única que ens permet arribar a la solució. Per aquest motiu, s'ha demanat a l'alumne que en faci servir més d'una.

Les dades presentades en la situació-problema (el nombre de classes de l'escola El Rellogge i la ràtio de 25 alumnes a cada classe) possibilita diverses maneres de calcular. En aquest cas, l'algorisme no és la manera més ràpida d'arribar a la solució. Us oferim [exemples](#) per poder observar la diversitat d'estratègies utilitzades pels alumnes.

Per poder avaluar aquest criteri cal observar la representació feta per l'alumne. Es recomana que aquesta observació vagi acompanyada d'una explicació oral. Per tal d'enriquir l'aprenentatge es considera important comentar l'estratègia en grup per compartir el procés de solució.

El context de realitat d'aquesta activitat permetrà diferenciar entre el que és una resposta correcta o una resposta raonable. És important que el mestre valori la possibilitat d'acceptar com a resposta correcta un resultat aproximat, ja que fer una estimació és raonable en la situació-problema presentada.

En aquesta activitat es pot observar si l'alumne dona significat als nombres de 3 xifres i si sap donar el valor que els correspon a la desena i a la centena.

La importància de treballar manipulativament la numeració és que permet fer evident el concepte de quantitat que representen els nombres i així tenir més seguretat en el càlcul i en l'obtenció de la solució.

Criteri 2.3: Optimitzar la pròpia estratègia de càlcul

Aquest criteri avalua l'optimització de l'estratègia emprada i l'aplicació d'aquesta en un context diferent.

Amb aquest criteri ens interessa observar si l'alumne millora la seva estratègia inicial a partir del seu propi raonament o a partir de l'escolta d'estratègies diferents utilitzades pels seus companys. Per aquest motiu, l'activitat proposa a l'alumne compartir en petit grup i acabar la primera part de l'activitat posant en comú amb la resta del grup-classe les estratègies trobades.

És important que els nens aprenguin a calcular de forma contextualitzada i que siguin capaços d'aplicar les estratègies apreses en situacions quotidianes més enllà de les plantejades en contextos escolars.

SOS, el pati està ple!

Activitat
2

Recursos i materials per al docent

Conferència "Aritmètica abans dels algorismes: Càlcul a Cicle Inicial" a càrrec de David Barba i Cecília Calvo

Material elaborat pel CESIRE

- [Presentació del material](#)
- [Què és important que facin](#)
- [Propostes per ajudar a desenvolupar els continguts clau de matemàtiques. Cicle Inicial d'Educació Primària](#) (els nombres, el càlcul i les situacions-problema)

Formació "AraMat" Saber-ne més per ensenyar-les millor

Reflexió i autoavaluació per cicles sobre el treball de numeració i càlcul a educació primària

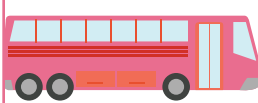
Reflexió i autoavaluació per cicles sobre la resolució de problemes a educació primària

Recursos i propostes didàctiques per a l'aula

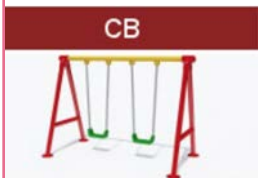
[Aprenem numeració i estadística amb les nostres sabates](#)

Resolució de problemes a partir de la indagació i el context proper.

[Comptem, classifiquem i descobrim nombres amb l'autobús!](#)

Resolució de problemes a partir de material manipulable. Raonament i argumentació.

[Nens i nenes a la casa - Nens i nenes al parc](#)

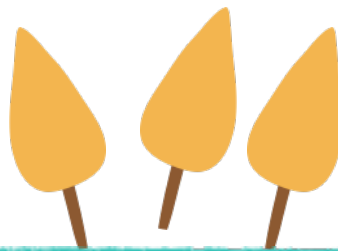
Activitat consistent a interpretar, generar i resoldre històries-problema de comptatge. Aquesta activitat és una adaptació d'una publicada per NCTM (Bears in the House and in the Park) en el llibre: *Navigating through Problem Solving and Reasoning in Prekindergarten-Kindergarten National Council of Teachers of Mathematics*, 2003. pàg.29-40.

[Per què el 7 és el número de la sort?](#)

Aquesta proposta parteix d'un interrogant que sorgeix durant una conversa a l'aula. La investigació que se'n desprèn els porta a realitzar càlculs amb nombres petits, alhora que s'inicien aspectes de numeració com la descomposició dels primers 12 nombres i a iniciar-se en el treball de la probabilitat.

SOS, el pati està ple!

Activitat
2

	<p>Avui és un dia especial Resolució de problema a partir de la data.</p>
	<p>Endevino quina carta has triat Com per art de màgia podem fer escollir la carta que volem utilitzant un joc verbal. El joc de paraules que hi porta és senzill, infal·lible i multifuncional.</p>
	<p>Centenes, on sou? Exposició sobre la centena. Literatura. Representacions i models. Treball en context.</p>
	<p>Cartonets de numeració o cartonets per confeigir números Els cartonets de numeració o de confeigir números és un material manipulable que facilita als nens i nenes la comprensió del sistema de numeració decimal.</p>
	<p>El mèmori i la mona del 10 Jocs de cartes per treballar la descomposició numèrica dels 12 primers nombres, el Mèmori i la Mona del 10.</p>
	<p>Quant val el meu nom? <i>Quant val el meu nom</i> és una activitat per treballar el càlcul a tota la primària. El primer que hem de fer és donar un valor numèric a cada lletra de l'abecedari. A partir d'aquí fem la proposta de saber quant val el nom de cada alumne/a.</p>
	<p>Fem Matemàgia amb el cuc!!! Joc amb què es treballa el reconeixement, la utilització, la comprensió i les relacions dels primers nombres (bàsicament 0-20). Permet el treball de la descomposició numèrica i la verbalització dels procediments mentals utilitzats per fer un càlcul i el reconeixement d'una quantitat al cuc.</p>
	<p>22 POMMES L'objectiu del joc és tenir al propi cistell 11 pomes verdes i 11 pomes vermelles. Aquest joc ofereix la possibilitat de treballar de manera lúdica la descomposició del número 11. Per a més informació consulteu el blog PuntMat.</p>
	<p>BLOKUS L'objectiu del joc és col·locar al taulell el màxim nombre de fitxes. Les habilitats que més es treballen són el raonament i la percepció espacial.</p>

El pati més divertit

Activitat
3

Competències avaluades en l'activitat

Aquesta activitat avalua aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències següents:

Àmbit: Lingüístic

Competències de la dimensió: Expressió escrita

8. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i el destinatari.
9. Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari.
10. Revisar el text per millorar-lo i tenir cura de la seva presentació formal en funció de la situació comunicativa.

Segons [el document d'identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic a l'educació primària](#), "l'expressió escrita és la capacitat d'utilitzar l'escriptura com a activitat que permet comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat. Implica un suport i un sistema de representació gràfica del llenguatge que té la qualitat de fixar el missatge i mantenir-lo en el temps.

L'escriptura és una activitat que permet participar en situacions comunicatives amb diverses finalitats concretes. Escrivim per demanar informació, per transferir coneixement, per intentar convèncer, per comunicar sentiments i vivències, per plaer...; per tant, en qualsevol escrit s'hi reflecteix la intenció i la contextualització.

En el procés d'escriure s'hi troben implicats els coneixements sobre el tema del qual es vol escriure i els coneixements previs que té l'alumne sobre els continguts lingüístics i l'organització del text. L'aprenentatge de l'escriptura s'ha de plantejar a partir de textos significatius o propers als alumnes".

Criteris d'avaluació. El perquè d'aquests criteris

Criteri 3.1: Escriure un text adequat i coherent amb l'ajuda d'un guió

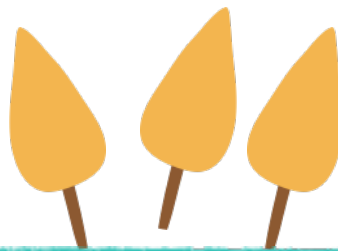
L'alumne ha de ser capaç d'escriure un text que s'ajusti a la demanda i que contingui la informació requerida al guió: ha de saludar, s'ha de presentar, ha d'explicar què li agrada i què no li agrada del seu pati, com podria ser més divertit i s'ha d'acomiar. Ha de demostrar que entén quina és la finalitat del text i qui és el seu receptor.

A l'alumne li donem fet el guió i l'orientem per a què faci una petita planificació. Aquesta planificació ajuda a fer que el text sigui més endreçat i coherent. L'ordre que s'estableix abans d'escriure facilita que l'alumne, quan escriu, pugui centrar-se en l'ortografia i la grafia.

Després d'escriure el text se li ofereix una pauta de revisió, que l'ajuda a millorar el text.

El pati més divertit

Activitat
3

No avaluem la planificació ni la revisió perquè l'alumne està en procés d'aprenentatge i encara que són activitats imprescindibles, requereixen de processos complexos que l'alumne encara no té desenvolupats. És per això que li donem ajudes, modelatge perquè amb el temps ho pugui fer sol.

criteri 3.2: Utilitzar el lèxic adequat en l'escriptura d'un text

L'alumne ha de ser capaç d'utilitzar en el seu text el vocabulari propi del camp semàntic de l'escola i el pati, ha de fer servir fórmules de cortesia. Hem de vigilar que no tingui interferències lingüístiques d'altres llengües en aquest tipus de vocabulari tan proper.

criteri 3.3: Escriure un text amb oracions ben estructurades

L'alumne ha de ser capaç d'escriure frase correctes, completes en ordre i concordança per explicar el que li agrada, el que no li agrada i per què. Aquesta petita argumentació farà que en el futur pugui fer argumentacions més complexes.

criteri 3.4: Escriure un text utilitzant l'ortografia de base i les normes ortogràfiques bàsiques

L'alumne ha de mostrar coneixement de l'ortografia de base. Encara que és habitual que pugui tenir algun error d'omissió o repetició de grafies, d'orientació i ordre, de pronúncia infantil, de separació de paraules, de no correspondència so-grafia, és important fer-lo reflexionar sobre aquestes errades que en la majoria dels casos es cometen per falta d'atenció. L'alumne ha de començar a aplicar les normes d'ortografia regular, com per exemple: r/rr, g/gu, c/qu. Aquests petits avenços s'han d'anar fixant per ampliar-se a partir de cicle mitjà.

criteri 3.5: Escriure un text amb bona presentació

L'alumne ha de presentar el text net i amb lletra llegible. És important que entengui que si no ho fa així, el text perd la seva funcionalitat o la dificulta i pot ser que el receptor no entengui el missatge que es vol comunicar.

Recursos i materials per al docent

[ARA ESCRIC. Conferències per a l'aprenentatge inicial de l'escriptura](#)

Conferències:

- [Escriure, per a què?](#)
- [El camí de l'aprenentatge del codi](#)
- [Lletres i sons, un binomi per encaixar](#)
- [Lletres, mans, llapis, teclat i pantalles](#)
- [Som escriptors i escriptores](#)
- [Posem-nos d'acord: les línies de centre](#)

[Decàleg](#)

[Estratègies per a l'atenció de l'alumnat amb trastorns de lectoescriptura](#)

Protocol de detecció i actuació en la dislèxia (PRODISCAT)

[Escriure a l'escola. Escriure des de les àrees](#)

Describeix un itinerari que tracta l'ensenyament i l'aprenentatge de l'escriptura des dels continguts propis de cada àrea. Es parteix del principi que l'ensenyament i l'aprenentatge de l'expressió escrita comença a l'educació infantil, abans que els nens i les nenes dominin el codi escrit, i continua al llarg de tota la vida.

Aquestes són les diferents fases:

[Fase 1: Fase inicial. Què fem sobre l'escriptura?](#)

[Fase 2: Fase de planificació. Com escriure des de les àrees?](#)

[Fase 3: Fase de construcció i experimentació](#)

[Bloc 1: Disseny d'una pràctica d'escriptura a l'aula](#)

[Bloc 2: Experimentació de la pràctica d'escriptura a l'aula](#)

[Fase 4: Fase final. Avaluació i consolidació](#)

[Orientacions per a l'ensenyament i aprenentatge de la lectura i l'escriptura](#)

El pati més divertit

Activitat
3

Prova d'avaluació de l'escriptura A

Prova elaborada l'any 2015 que es basa en l'anàlisi d'Emilia Ferreiro i Anna Teberosky sobre l'adquisició del codi escrit dels infants i la seva evolució. Permet detectar la fase o etapa d'escriptura en què es troba cada alumne pel que fa a l'aprenentatge inicial de la llengua escrita i seguir-ne l'evolució.

Prova d'avaluació d'escriptura B

Prova elaborada l'any 2016 que té com a finalitat avaluar l'habilitat d'escriptura de l'alumnat que acaba el cicle inicial d'educació primària. Ha estat concebuda perquè, aplicant-la, el docent obtingui informació del nivell d'escriptura dels seus alumnes, tant dels aspectes que van lligats a l'adquisició del codi, com dels aspectes relacionats amb la composició escrita.

Materials per a l'aprenentatge inicial de la llengua per l'alumnat nouvingut

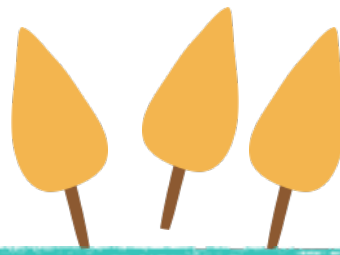
- [Treball global de llengua](#)
- [Llengua oral](#)
- [Lèxic](#)
- [Llengua escrita](#)
- [Jocs i làmines](#)

Proves d'avaluació inicial en llengua d'origen

Les proves de llengua tenen l'objectiu de valorar les competències de L1 i del coneixement del principi alfabètic, per la qual cosa estan pensades per alumnes que s'acaben d'incorporar al sistema educatiu a Catalunya (a partir dels 8 anys).

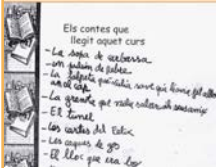

El pati més divertit

Activitat
3

Recursos i propostes didàctiques per a l'aula

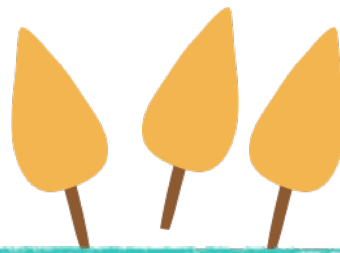
	<p>Llegir i escriure contes al cicle inicial</p> <p>Llegir contes, i parlar-ne amb la finalitat de poder-ne crear de nous. La proposta gira a l'entorn de la conversa entre l'alumnat i el docent. Una conversa que incorpora l'espontaneïtat però que està dirigida amb intencionalitat educativa. Les preguntes del docent tenen un doble objectiu. D'una banda, ajudar els alumnes a reflexionar sobre els contes i les seves característiques i, d'una altra, guiar el procés de creació d'un conte.</p>
	<p>Dictat de contes a l'adult</p> <p>El mestre aprofita la capacitat del nen de reproducció de discursos i, després de l'activitat de lectura compartida de contes els demana la reproducció d'aquests per escriure-la.</p>
	<p>Escriure textos sobre textos</p> <p>La referència dels llibres llegits, amb les històries i els personatges coneguts, pot donar lloc a la producció de diversos textos "metatextuals", és a dir, textos en els quals els nens es refereixen a les obres literàries com a obres, a les històries com a històries i als personatges com a personatges.</p>
	<p>Contes bojós</p> <p>Pàgina que elabora contes a partir d'una plantilla. Cal que l'alumne complimenti un formulari amb diferents temàtiques i reflexioni sobre conceptes del treball sistemàtic de la llengua.</p>
	<p>Petites històries</p> <p>Elaboració d'històries en línia a partir d'imatges predeterminades en diferents nivells de complexitat: tres, sis o nou imatges, adaptant-se al nivell de llenguatge i creativitat de l'alumnat.</p>
	<p>Ortografia: com activar la memòria visual</p> <p>Activitats per preparar els dictats com a eina eficaç per a fixar l'ortografia: dictats de paraules amb alguna dificultat concreta, dictats memorístics... i lletrejar les paraules equivocades.</p>
	<p>Aventura't amb l'ortografia</p> <p>Exercicis interactius per practicar l'ortografia, graduats per nivell de dificultat que atenen els diferents ritmes d'aprenentatge. Les activitats són autocorrectives, i permeten un control d'avaluació per part del mestre. Cada paquet acaba amb uns exercicis d'avaluació, normalment, un dictat i se suggereix que es realitzin exercicis de reforç, en cas de cometre molts errors.</p>

El pati més divertit

Activitat
3

	<p><u>Tasca autònoma d'escriptura</u></p> <p>Experiència de coordinació de l'Escola Torredemer de Matadepera, en què es presenta la planificació i organització del centre per dur a terme tallers d'escriptura creativa a tota l'educació primària. S'hi recullen propostes d'escriptura per als diferents cicles, i eines per a l'avaluació, tant dels textos que produeixen els alumnes com del procés seguit per elaborar-los.</p>
	<p><u>Activitats d'escriptura (exemples de bones pràctiques)</u></p> <p>Tretze escoles expliquen experiències d'escriptura a educació infantil i cicle inicial. La majoria van acompanyades de vídeos.</p>
	<p><u>Activitat de relació de la llengua oral i la llengua escrita</u></p> <p>Activitat basada en el poema. Què li passa a l'ós? apropiada per a P-5 d'educació infantil o de cicle inicial d'educació primària en situació d'immersió lingüística. Tasques a realitzar per part dels alumnes: escoltar, aprendre de memòria, llegir, re-escriure i produir un poema.</p>

Competències avaluades en l'activitat

Aquesta activitat avalua aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències següents:

Àmbit: Lingüístic

Competències de la dimensió: Comprensió lectora

5. Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura.

6. Utilitzar, per comprendre un text, l'estructura i el format de cada gènere textual i el component semàntic de les paraules i de les estructures morfosintàctiques més habituals.

Segons [el document d'identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic a l'educació primària](#), "la comprensió lectora és la capacitat d'una persona per entendre, valorar i emprar textos escrits, per tal d'assolir objectius personals, desenvolupar el propi coneixement i potenciar-lo, així com també poder participar en la societat.

Un lector competent és capaç de seleccionar quines estratègies i habilitats li són més útils i eficaces per resoldre una situació de lectura, determinada per un propòsit i un tipus de text concret.

Quan l'alumne llegeix activa tots els coneixements de llengua que ha anat adquirint des de petit (estructures morfosintàctiques, sinònims, antònims, semàntica, tipologies textuais, etc.)."

Criteris d'avaluació. El perquè d'aquests criteris

Per comprovar el grau de comprensió l'alumne ha de respondre unes preguntes que contemplen els diferents processos: localització o obtenció d'informació, interpretació o inferència de la informació i reflexió. Hem de tenir en compte que la comprensió lectora implica una gradació, no és sempre "tot o res", per això en la rúbrica es descriuen les diferents possibilitats en els tres nivells d'adquisició.

Criteri 4.1: Identificar el destinatari del text

Una vegada llegit el text, l'alumne ha de ser capaç d'interpretar la salutació inicial per a identificar-se com a destinatari del text.

Criteri 4.2: Localitzar informació explícita en el text

L'alumne ha de ser capaç de localitzar la informació explícita i literal en el text, per exemple quin és el material necessari per jugar i què han de fer els jugadors. També ha de ser capaç d'identificar on comença el text instructiu i on acaba.

Criteri 4.3: Deduir informació no explícita del text

La interpretació consisteix a fer deduccions o inferències a partir de la informació que hi ha al text, així com tenir la capacitat d'organitzar-la. Per realitzar aquest procés, és necessari partir dels coneixements previs de l'alumne.

En aquesta activitat concreta i en els diferents nivells d'adquisició, l'alumne ha d'inferir qui pot fer els diferents personatges del joc, com pot evolucionar el joc i quants jugadors hi poden jugar.

Criteri 4.4: Deduir el sentit figurat de paraules o expressions de vocabulari usual claus en el text

Fer que l'alumne pari atenció en una expressió, paraula clau o frase feta, l'ajuda a reflexionar per comprendre millor el sentit del text. Aquesta reflexió activa els coneixements previs i aquelles estratègies que han anat adquirint a poc a poc (definicions, sinònims, derivats, mots compostos, etc.).

L'alumne ha de ser capaç de deduir el sentit figurat de l'expressió "quedar-se glaçat" i aplicar-la en diferents contextos.

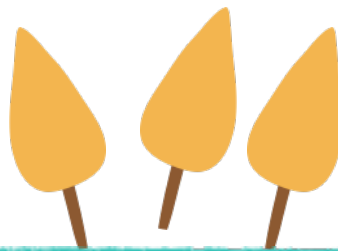
Criteri 4.5: Reorganitzar la informació seguint una seqüència temporal

L'alumne ha de ser capaç de reorganitzar les diferents fases del joc. Això demostra que si vol jugar-hi, ho podrà fer perquè ha comprès la mecànica del joc a través de la lectura del text.

Criteri 4.6: Identificar la finalitat del text

L'alumne ha de ser capaç d'activar les estratègies que li permetin identificar o precisar els objectius de la lectura, ha de saber què li demanen els nens de l'escola El Relletge.

Recursos i materials per al docent

Conferències sobre l'aprenentatge inicial de la lectura (AIL)

- [El context i els materials per a l'aprenentatge de la lectura](#)
- [Procés d'aprenentatge de la lectura](#)
- [Habilitats de descodificació](#)
- [Habilitats de comprensió](#)
- [Orientacions per a la planificació d'activitats](#)

Qüestionari de l'aprenentatge inicial de la lectura

Es tracta d'un qüestionari per als docents i els equips directius, que ha de servir com a instrument de diagnosi i posterior reflexió sobre el tractament de l'aprenentatge de la lectura al centre.

Formar lectors en el segle XXI

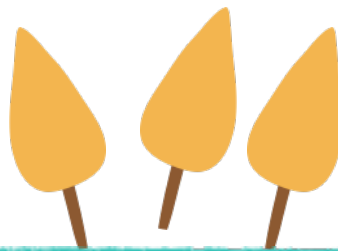
Cicle de conferències sobre la comprensió lectora, les tipologies textuais i els ritmes d'aprenentatge de la lectura.

"Llegim en parella". Un programa de tutoria entre iguals

Article de David Duran Gisbert, de la Universitat de Barcelona, on presenta el programa "Llegim en parella". ["Llegim en parella"](#) és un programa educatiu impulsat pel grup d'"Aprenentatge entre iguals" de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, que combina tres elements: la tutoria entre iguals, la implicació familiar i la comprensió lectora.

Proves PACBAL

La Prova d'Avaluació dels Components Bàsics de l'Aprenentatge de la Lectura, PACBAL és un instrument que mesura el grau d'èxit amb què un nen progressa en aquelles habilitats crítiques que són a la base de la lectura primerenca. Les diverses àrees que s'avaluen serveixen per predir si l'alumne serà un lector amb fluïdesa.

Glòria Català, Mireia Català, Encarna Molina i Rosa Monclús. *Avaluació de la comprensió lectora. Vol. I. Proves ACL. Cicle inicial de primària.* Ed. Graó

Aquest llibre va ser editat per primera vegada l'any 2001. Planteja unes reflexions i consideracions bàsiques al voltant del treball sistemàtic i l'avaluació de la comprensió lectora. Ofereix exemples de proves. (L'enllaç només és una previsualització de l'índex, el pròleg i la introducció)

Exemple de prova per a l'avaluació de la comprensió lectora a cicle inicial de l'educació primària

Aquest document revisat l'abril de 2016, ofereix un exemple complet d'avaluació de la lectura (precisió, velocitat, fonètica i entonació) i de la comprensió de paraules, frases i textos. S'hi adjunta un exemple de prova per a les dues variants del català del Principat: nord-occidental i central.

Orientacions per a l'ensenyament i aprenentatge de la lectura i l'escriptura

Recursos i propostes didàctiques per a l'aula

Saber llegir. Educació infantil i cicle inicial. Aprenentatge inicial de la lectura

Conjunt de dossiers monogràfics:

- L'escolta estructurada.
- La lectura compartida.
- La lectura guiada.
- La lectura expressiva.
- Activitats autònomes de comprensió lectora.
- (...)

Exemples d'activitats d'aprenentatge inicial de la lectura

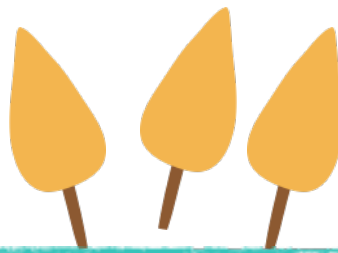
- Selecció d'activitats presentades en la formació de l'Aprenentatge Inicial de la Lectura, corresponents als tallers:
- AIL 2. La planificació d'activitats de lectura a EI i CI.
 - AIL 3. L'ensenyament de la comprensió lectora.
 - AIL 4. El procés d'aprenentatge de la lectura, de la descoberta de les lletres a l'autonomia en la descodificació.
 - AIL 5. Intervenció docent a partir de l'avaluació de l'alumnat.

	<p><u>Lectura d'un cartell. Flors i violes</u></p> <p>A l'escola Torres Jonama de Palafrugell cada any celebren l'arribada de la primavera amb una festa i en fan la difusió amb un cartell. Els mestres d'educació infantil i cicle inicial aprofiten aquest reclam publicitari per ensenyar a llegir als alumnes aquest gènere textual. El mateix cartell s'utilitza a diferents nivells, amb la qual cosa es veu la progressió en l'apropiació del gènere i les estratègies de descodificació i de comprensió lectora.</p>
	<p><u>Lectura guiada. La colònia</u></p> <p>La mestra de primer de l'escola El Bruel d'Empuriabrava proposa als seus alumnes la lectura d'un text discontinu sobre la colònia. Mitjançant la lectura guiada, ensenya estratègies de comprensió lectora en un fragment del text i engresca els nens i nenes a aplicar-les a la resta del text.</p>
	<p><u>El racó del Lectocodi</u></p> <p>L'escola Josep Fusté d'Alforja (Baix Camp) planteja als alumnes de cicle inicial racons que tenen per finalitat millorar la fluïdesa lectora dels aprenents de forma autònoma. Els alumnes practiquen activitats d'entrenament lector a partir de fragments de contes que s'han treballat prèviament.</p>
	<p><u>Guiant la poesia vers a vers</u></p> <p>L'escola Horta Vella de Sant Carles de la Ràpita ens presenta una lectura guiada d'un poema a l'aula de primer d'educació primària. L'objectiu és compartir i fer explícites estratègies de descodificació i de comprensió per a què els alumnes puguin aplicar-les en altres situacions de lectura.</p>
	<p><u>Sis estratègies de fluïdesa lectora</u></p> <p>Partint del dossier Fluïdesa lectora, l'escola Horta Vella de Sant Carles de la Ràpita exemplifica l'aplicació de sis estratègies en una aula de segon d'educació primària.</p>

	<p><u>Els nostres contes</u></p> <p>L'escola Mare de Déu del Sol de Pont aprofita l'elaboració de contes per Sant Jordi per treballar la fluïdesa lectora, aplicant estratègies com la relectura, la lectura expressiva i la lectura coral.</p>
	<p><u>Racó: coneixem les lletres</u></p> <p>Els alumnes de primer i segon de l'escola Canigó de Vilanova i la Geltrú confegeixen paraules amb el suport de les tauletes digitals. L'activitat els permet practicar de manera engrescadora els procediments implicats en l'adquisició del codi escrit: segmentació, síntesi i valor sonor de les grafies.</p>
	<p><u>Fem teatre a l'escola</u></p> <p>La preparació i la representació d'una obra de teatre permet als alumnes de 2n de l'escola Empúries de l'Escala practicar la lectura expressiva, la relectura, i la conversa i reflexió per accedir a la comprensió del text. A més, els assajos esdevenen un espai de col·laboració entre els alumnes i d'autogestió de les seves intervencions.</p>
	<p><u>Les veus i el dau</u></p> <p>Els alumnes de segon de l'escola Vora Mar de Salou practiquen la fluïdesa lectora i la lectura expressiva d'un poema de manera lúdica i engrescadora. Per torns, els alumnes tiren un dau amb diferents personatges i reciten el poema imitant la veu del personatge que els ha tocat.</p>
	<p><u>Llegim rodolins</u></p> <p>L'escola Ramon Llull de Rubí ens presenta una activitat per treballar la consciència fonològica en una aula de P5. Els alumnes trien rodolins, practiquen la lectura i la relectura, els comparteixen, en fan una exposició, i en gaudeixen tot descobrint les paraules que rimen.</p>
	<p><u>Vet aquí (webquest)</u></p> <p>Webquest perquè els alumnes coneguin el món dels contes tradicionals i s'hi endinsin. Per això proposa la tasca següent: llegir, comprendre i gravar contes tradicionals. A més proposa una activitat voluntària: inventar-se un conte a partir de barrejar personatges dels diferents contes treballats i gravar-lo. Autoria: Comunitat catalana de webquest.</p>
	<p><u>Entrena't per llegir</u></p> <p>Projecte d'entrenament lector, amb activitats relatives al procés de descodificació i de comprensió lectora, desenvolupant les habilitats d'agilitat i ampliació del camp visual, memòria i comprensió.</p>

A què juguem, al pati?

Activitat
5

Competències avaluades en l'activitat

Aquesta activitat avalua aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències següents:

Àmbit: Lingüístic

Competències de la dimensió: Comunicació oral

2. Produir textos orals de tipologia diversa adequats a la situació comunicativa.

Segons [el document d'identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic a l'educació primària](#), "ser competent en la producció oral suposa parlar, sent capaç d'elaborar i expressar, de forma estructurada i comprensible, fets i coneixements, opinions i sentiments.

La producció de textos orals implica posar en funcionament tota una sèrie de coneixements lingüístics: el lèxic i les estructures morfosintàctiques i textuales, que ajudaran l'orador a la construcció del propi pensament. I, per descomptat, la producció d'un text oral implica una pronúncia entenedora, així com un control dels altres aspectes de la prosòdia que faciliten la comprensió del discurs: la velocitat, el volum, l'entonació..."

Amb aquesta activitat volem posar en valor que la finalitat del text oral i el seu destinatari determinen la manera d'expressar-se. La contextualització és primordial.

Demanem als alumnes que expliquin un joc d'educació física o dels que han après a l'escola. És important que sigui un joc treballat a classe per diferents motius:

- Avaluem a partir d'un joc que s'ha ensenyat igual a tots els alumnes.
- Ens assegurem que tots els nens el coneguin i així es puguin ajudar uns als altres.
- Sabem que el vocabulari necessari per expressar-se el coneixen en català perquè l'han treballat prèviament quan han après el joc.

Destaquem la importància de la planificació, que encara que no l'avaluem, és fonamental. Donem dues eines per a la preparació de l'activitat:

- Un guió. El guió amb preguntes concretes els ajudarà a explicar el joc de manera endreçada i completa.
- L'assaig. L'assaig previ, per parelles és importantíssim. L'entrenament és cabdal perquè quan arribi el moment d'explicar-se, l'alumne no es bloquegi davant de l'enregistrament, que per a alguns pot ser una situació una mica estressant. L'assaig els donarà seguretat.

A què juguem, al pati?

Activitat
5

Criteris d'avaluació. El perquè d'aquests criteris

Criteri 5.1: Utilitzar en llengua catalana el lèxic adequat en l'expressió oral

L'alumne ha de ser capaç de fer el discurs en llengua catalana, fent servir un vocabulari bàsic i usual. Pot haver-hi algunes interferències lingüístiques d'altres llengües, però és bo que l'alumne sàpiga que si utilitza les paraules correctament, el receptor del seu missatge l'entendrà millor.

Criteri 5.2: Elaborar un discurs adequat a la situació comunicativa

L'alumne ha de ser capaç d'explicar un joc. Si ha entès bé la situació comunicativa farà referència al receptor, que en aquest cas són els nens i les nenes de l'escola El Relloige. És a dir, és bo que l'alumne tingui present qui l'està escoltant i quina funció té el seu discurs.

Criteri 5.3: Elaborar un discurs coherent a la situació comunicativa

L'alumne ha de ser capaç d'elaborar un discurs ordenat i complet: ha de saludar, presentar-se, dir el nom del joc, explicar com s'hi juga i acomiadar-se. La qualitat de les instruccions per jugar és la que marcarà els diferents nivells d'adquisició. Hem de motivar l'alumne a explicar totes les accions necessàries per jugar-hi i a completar el seu discurs amb exemples.

Criteri 5.4: Produir un discurs oral amb elements prosòdics adequats

L'alumne ha de ser capaç de vocalitzar de forma clara, de manera que el missatge s'entengui. En aquesta edat és normal que pugui tenir alguna dificultat en produir determinats sons, motivades pel procés evolutiu i/o d'aprenentatge d'una segona llengua.

L'alumne ha de fer servir un volum de veu suficient i l'entonació s'ha de correspondre al missatge que vol comunicar. Hem de motivar l'alumne a fer un discurs fluid, sense massa silencis.

A què juguem, al pati?

Activitat
5

Recursos i materials per al docent

Eina de diagnosi per reflexionar sobre l'aplicació del Programa d'Immersió Lingüística, PIL

Del llenguatge oral a la llengua escrita: la competència comunicativa oral a l'educació infantil i al cicle inicial

Instruments de reflexió sobre la llengua oral a l'aula

L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge

Recursos i propostes didàctiques per a l'aula

Viure a Catalunya. Làmines i guia didàctica

Col·lecció de 12 làmines indicades per treballar el llenguatge en situacions comunicatives de la vida quotidiana a les aules dels cursos de nivell inicial (acolliment lingüístic) i nivell bàsic. Les làmines s'han elaborat a partir de la publicació [Viure a Catalunya. Vocabulari en imatges](#). El temes tractats són: la casa, el parc, el bar i el restaurant, la ciutat, la muntanya i el camp, la platja i el port, el mercat i el supermercat, el temps, els transports, els oficis, el centre cívic i el centre comercial. Podeu consultar-les, en format PDF, tant amb els noms impresos com sense.

Ofereix la [Guia didàctica per a la utilització de les làmines](#)

Seqüenciació d'una rutina: el calendari del temps

Exemple de programació de la llengua en un hàbit quotidià, planificació i progressió dels exponents lingüístics. (EI-CI)

112 accions

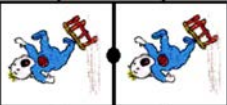

Suport visual que permet dur a terme propostes didàctiques per treballar la llengua oral i escrita adreçades a l'alumnat d'Incorporació tardana.

Activitats basades en uns cartonets on hi ha representades les accions més habituals. Es proposa d'utilitzar-los de manera lúdica com a recurs metodològic per tal d'adquirir estratègies de comprensió i expressió.

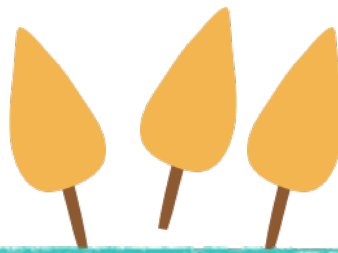
A què juguem, al pati?

Activitat
5

	<p>Dòmino d'accions</p> <p>Material manipulatiu. Dòmino amb dibuixos d'accions quotidianes que permeten fer activitats d'expressió oral.</p>
	<p>Reexplicació de contes per gravar-los</p> <p>Es tracta d'una activitat de reproducció d'un text conegut per a ser enregistrat. Per això, és una activitat que permet preparar l'expressió oral dels nens, ja que les seves veus seran enregistrades, quedaran fixades a la gravació i això és un motiu per fer un treball de preparació.</p>
	<p>Reexplicació de contes llegits</p> <p>La reexplicació d'un conte llegit pot donar lloc a l'aula tant a un treball de comprensió del text com de preparació per a la producció de textos.</p>
	<p>Conversa lliure</p> <p>Vídeo que mostra com els alumnes conversen mentre van anotant les seves impressions.</p>
	<p>Inicial TV</p> <p>Vídeo que mostra el treball de l'expressió oral mitjançant una activitat audiovisual.</p>
	<p>De Tres en 3. Experiència</p> <p>Vídeo que mostra el treball de creació de contes.</p>
	<p>Ginys per a l'expressió oral</p> <p>Experiència escolar que utilitza ginys per treballar la llengua oral.</p>
	<p>Eines de llengua</p> <p>Espai web amb recursos per treballar l'expressió oral.</p>

Competències avaluades en l'activitat

Aquesta activitat avalua aspectes concrets del procés d'assoliment de les competències següents:

Àmbit: Matemàtic

Competències de la dimensió: Raonament i prova

4. Fer conjectures matemàtiques adients en situacions quotidianes i comprovar-les.

Segons el [document d'Identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària](#), "la conjectura s'entendrà com una anticipació dels fets. A partir de l'observació i l'exploració i la recerca de fets matemàtics sorgeixen afirmacions basades en suposicions.

Fer conjectures forma part del procés d'abstracció que implica la descoberta i expressió de relacions, propietats i, en particular, de patrons, és a dir, de regularitats.

Les conjectures poden sorgir en activitats vinculades a:

- Seguiment de sèries de repetició i de creixement, tant numèriques com geomètriques.
- Observació de patrons en taules i gràfiques.
- (...)

Per comprovar que una conjectura no és certa cal trobar casos concrets on no es compleix (contraexemples). Aquesta constatació pot comportar modificar-la o canviar el conjunt d'elements on és vàlida".

Competències de la dimensió: Connexions

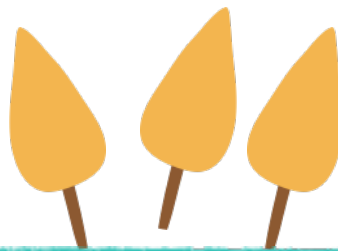
6. Establir relacions entre diferents conceptes, així com entre els diversos significats d'un mateix concepte.

7. Identificar les matemàtiques implicades en situacions quotidianes i escolars i cercar situacions que es puguin relacionar amb idees matemàtiques concretes.

Segons el document d'Identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària, "hi ha idees transversals que són presents en diversos blocs de continguts, com ara quantitat, patró equivalència, canvi, mesura... hi ha connexions entre els diversos processos.

Els alumnes han de veure que les matemàtiques són quelcom més que un seguit de temes aïllats i que les poden usar en multitud d'ocasions en els contextos més diversos, i arribar a considerar-les útils i rellevants per a la seva vida més enllà de l'escola.

Trobar i aplicar relacions entre els conceptes dona major coneixement sobre el que s'està treballant. En particular, és important connectar el nou coneixement amb el que ja es té.

El mestre ha de fer possible que s'adquireixi el coneixement de manera integrada més que no pas fragmentat. El món real i les altres àrees tenen tant un paper de contextos on descobrir matemàtiques com el de llocs on es poden aplicar."

Competències de la dimensió: Comunicació i representació

9. Usar les diverses representacions dels conceptes i relacions per expressar matemàticament una situació.

Segons el [document d'Identificació i desplegament de les competències bàsiques de l'àmbit matemàtic a l'educació primària](#), "els materials manipulables, dibuixos, imatges, figures geomètriques, eines TIC, esquemes, paraules, taules, gràfics, signes i símbols són representacions que expressen i comuniquen idees matemàtiques. Els diferents tipus de representacions mostren diverses interpretacions i nivells d'abstracció dels conceptes i les relacions per part dels alumnes.

La representació té diverses funcions en l'aprenentatge de les matemàtiques:

- Recollir i organitzar dades i informació.
- Esquematitzar una situació, prescindint de detalls concrets.
- Mostrar diversos exemples o situacions i relacionar-los, copsant els aspectes comuns i generalitzar.
- Resoldre problemes o analitzar situacions.
- Comunicar resultats o troballes.
- Destacar algun/s aspecte/s del concepte".

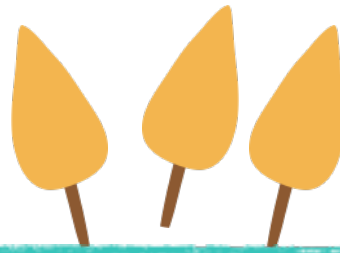
Criteris d'avaluació. El perquè d'aquests criteris

Criteri 6.1: Crear un dibuix geomètric ajuntant rajoles i repetir-lo cobrint una superfície

Aquest criteri avalua la creació i repetició d'un patró geomètric. Implica posar les peces que formen una composició en un determinat ordre i poder-la repetir.

Treballar els patrons i fer reflexionar sobre com es formen i quina és la unitat-base, fomenta el raonament matemàtic. A més, afavoreix el desenvolupament de la representació i l'abstracció. També possibilita treballar les conjetures, a la vegada que fa conscients els alumnes de les regularitats que es van repetint.

Amb aquesta activitat es poden observar processos fonamentals en matemàtiques com les regularitats. Només observant al nostre voltant es poden trobar conjunts d'elements que estan disposats d'una determinada manera, seguint una determinada norma. Per exemple, patrons rítmics, patrons temporals, és a dir, rutines diàries. Ser capaç de reconèixer com es repeteixen aquests elements és una habilitat essencial per al desenvolupament personal de l'alumne.

A través d'aquest criteri es valora com l'espai es va modificant mentre hi intervenim, a diferència de l'activitat del dibuix del pati, on es valora la reproducció de l'espai tal i com és percebut.

És una activitat manipulativa per experimentar com amb molts elements iguals (rajoles) podem compondre diferents figures o mosaics. Ens interessa poder observar quines transformacions i girs es produeixen en l'espai quan es col·loquen les peces i es va formant el mosaic.

A través d'aquesta activitat es poden treballar conceptes com: igual, idèntic, simètric o la relació entre els elements de la regularitat triada.

Quan observem l'alumne manipulant les peces podem detectar si va captant quina és la seqüència que vol repetir i com la va continuant.

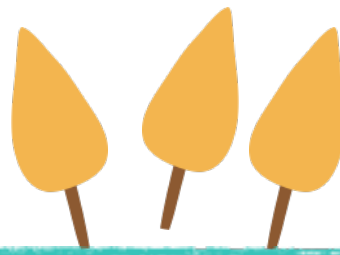
Amb aquesta activitat podrem observar els aspectes següents:

- La recurrència i la inducció, quan l'alumne busca quina estructura de repetició vol realitzar i la continua.
- La conjeturació i l'execució, quan l'alumne anticipa mentalment quina posició ha de tenir la peça a col·locar per continuar construint la figura. Si gira la peça fins a trobar la posició desitjada o si col·loca la peça directament en la posició correcta.
- L'aprenentatge a partir de l'error, quan l'alumne produeix errors, els esmena per iniciativa pròpia o li cal ajuda per detectar-los.
- (...)

Aquesta observació del procés que segueixen els alumnes ens aportarà informació sobre com pensen i quina concepció de l'espai tenen.

Marcus Du Sautoy afirma sobre els patrons: "Algunes de les principals finalitats de les relacions i els patrons, d'acord amb el NCTM (2000), són que contribueixen a fer que els alumnes siguin capaços de reconèixer, ordenar i organitzar el seu món, ja que s'ha demostrat que el reconeixement, la comparació i l'anàlisi de les relacions i els patrons són factors que determinen i afavoreixen el seu desenvolupament intel·lectual en un sentit ampli. Els matemàtics trobem patrons. Aquesta és una habilitat essencial per a qualsevol persona que es vulgui moure pel món. Si trobes pautes pots entendre el passat i fer prediccions. Això et dona llibertat..."

Instrumentes per a la reflexió de l'equip docent

Materials elaborats pel CESIRE

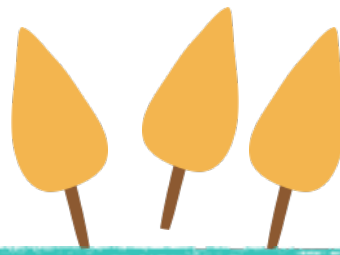
- [Presentació del material](#)
- [Què és important que facin](#)
- [Propostes per ajudar a desenvolupar els continguts clau de matemàtiques. Cicle Inicial d'Educació Primària \(les figures i l'espai\)](#)

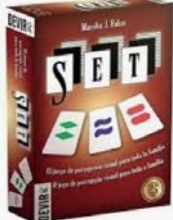

Formació "AraMat" Saber-ne més per ensenyar-les millor

Reflexió i autoavaluació per cicles sobre el treball de l'espai i la forma educació primària

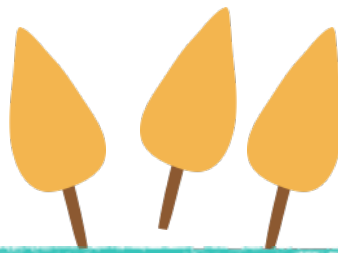
Recursos i propostes didàctiques per a l'aula

	<p>Ordenem el Tangram</p> <p>El Tangram, generalment, s'utilitza per crear les figures geomètriques més típiques amb totes les peces que el formen (quadrat, triangle, rectangle...). Cal parar atenció a les formes que constitueixen aquest material. Així doncs, aquesta activitat tindrà com a base la identificació de les peces i l'ordenació entre elles, de peça més gran a peça més petita, o a l'inrevés, utilitzant únicament aquest material.</p>
	<p>Puzzles geomètrics</p> <p>Activitat TIC, amb GeoGebra, per construir vuit figures geomètriques a partir d'altres figures: quadrats, triangles, semicerclcs... traslladant-les o fent-les girar.</p>
	<p>Amaguem figures!!</p> <p>Joc de quatre fases en el qual es treballa, amb multicubs, la construcció, la reproducció i la memorització de figures de tres dimensions.</p>
	<p>Traiem suc al mosaic</p> <p>Traiem suc al mosaic mostra una activitat feta a la classe dels Rovellons de primer d'educació primària de l'escola Marta Mata de Vilanova del Camí, on els infants decideixen decorar un espai de l'escola amb un mosaic. El projecte es desenvolupa a mesura que anem trobant solucions al problema que se'ns van plantejant pel camí. Veurem com s'inicien en la descoberta dels mosaics, com experimenten les diferents possibilitats, com creen i descobreixen, com aporten idees i prenen decisions ... fins que finalment han de calcular les peces que necessiten per cobrir tot l'espai i "fabricar les 156 rajoles".</p>

	<p>Polseres i collars</p> <p>A partir de la seriació d'una polsera d'una alumna representar-la, descobrir el patró, predir com serà la que ocupa un nombre determinat, expressar-ho en forma de taula.</p>
	<p>SET Joc de percepció visual, lògica i reconeixement de patrons</p> <p>L'objectiu del joc és aconseguir fer un "SET", un grup de cartes que comparteixen alguna característica. Les cartes de SET són totes diferents i la combinació de les quatre característiques que les identifiquen (forma, color, quantitat i color del fons) permet establir diferències i semblances entre elles.</p>
	<p>Kitty Paw</p> <p>L'objectiu del joc és aconseguir ser el primer a reproduir una combinació donada. El joc posa en marxa habilitats com l'observació i la percepció espacial dels jugadors, ja que per aconseguir l'objectiu han de girar les peces i identificar quina de les dues cares de la peça han de fer servir.</p>

Bibliografia

- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Competències bàsiques de l'àmbit matemàtic. Identificació i desplegament a l'educació primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2013 <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-matematic.pdf> [Consulta: 8 d'octubre de 2019].
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Identificació i desplegament a l'educació primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2015 <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-linguistic-ca-es.pdf> [Consulta: 8 d'octubre de 2019].
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Competències bàsiques de l'àmbit de coneixement de medi natural. Identificació i desplegament a l'educació primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2015 <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-coneixement-medi.pdf> [Consulta: 8 d'octubre de 2019].
- Departament d'educació. direcció general d'ordenació i innovació educativa, *L'ús del llenguatge a l'escola. propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació, 2004. http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/us-llenguatge-escola/lus_llenguatge_lescola.pdf
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Orientacions per a l'ensenyament i aprenentatge de la lectura i l'escriptura*, Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 1999. <http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0075/b1d78d69-311c-4d4f-9a5e-fcea21f4e3dc/apr-de-la-lect-i-lescriptura-v-actualitzada.pdf>
- ALBARRACÍN, LLUÍS; BADILLO, EDELMIRA; GIMÉNEZ, JOAQUIM; VANEGAS, YULY; VILELLA, XAVIER: *Aprender a enseñar matemáticas en la educación primaria*. Madrid. Editorial Síntesis, 2018.
- ALSINA, ÀNGEL: *Itinerarios didácticos para la enseñanza de las matemáticas (6-12 años)*. Barcelona. Editorial Graó, 2019.
- ALSINA, CLAUDI; AUBANELL, ANTONI; BURGUÉS CARME: *3 professors de matemàtiques. Com fer estimar i aprendre bé les matemàtiques*. Barcelona. Associació Mestres Rosa Sensat, 2019.
- BIGAS, MONTSERRAT; CORREIG, MONTSERRAT (Ed. (2009): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid. Editorial Síntesis.
- [DIEZ DE ULZURRUN, ASCEN \(coord\), L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista. Editorial Graó](#)
- FONS ESTEVE, MONTSERRAT: *Llegir i escriure per viure. alfabetització inicial i ús de la llengua escrita a l'aula*. Barcelona. Editorial La Galera, 1999.
- FONS ESTEVE, MONTSERRAT: *Leer y escribir para vivir: Alfabetización inicial y uso real de la lengua escrita en la escuela*. Barcelona. Editorial Graó, 2004.
- [GARRIGA FERRIOL, ENRIQUETA, L'adquisició de la lectura en el nen sord: cal saber parlar per poder llegir?](#)
- PALOU SANGRÀ JULI; FONS ESTEVE, MONTSERRAT: *Didáctica de la lengua y la literatura en educación primaria*. Madrid. Editorial Síntesis, 2016.
- PALOU SANGRÀ JULI; FONS ESTEVE, MONTSERRAT: *Didáctica de la lengua y la literatura en educación infantil*. Madrid. Editorial Síntesis, 2016.
- RUIZ BIKANDI, URI: *Didáctica de la segunda lengua en educación infantil y primaria*. Madrid. Editorial Síntesis, 2005.
- [SOLÉ, ISABEL, Estrategias de lectura. Barcelona Editorial Graó, 2009.](#)

Webgrafia

Espais web

- Recursos EDU365 <http://www.edu365.cat/>
- NRICH <https://nrich.maths.org/>
- Illuminations <https://illuminations.nctm.org/>
- Math Playground: <https://www.mathplayground.com/>
- Biblioteca Nacional de Manipuladores Virtuales. <http://nlvm.usu.edu/es/nav/vlibrary.html>
- Proyecto Canals: <https://proyectodescartes.org/canals/>
- PuntMat: <http://puntmat.blogspot.com/>
- CESIRE ARC: <http://apliense.xtec.cat/arc/>
- CESIRE matemàtiques: <https://agora.xtec.cat/cesire/categoria/ambits/matematic/>

Twitter

- CESIRE- CREAMAT (@creammat1)
- Associació MMACA (@MMACA_cat)
- Punt Mat (@PuntMat)
- ARC (@ARC_CESIRE)

AGRAÏMENTS

Des del Departament d'Educació volem agrair la col·laboració als equips directius, als tutors i als alumnes de segon i tercer de les escoles que han participat en el procés d'elaboració i pilotatge de la prova d'avaluació diagnòstica durant els cursos 2017-2018 i 2018-2019. Sense el seu esforç i motivació, així com les seves valuoses aportacions, aquest projecte no hagués estat possible.

Alcalde Marcet (Sabadell), Bordills (Bordills), Camins (Banyoles), Cinta Curto (Tortosa), Garbí (Esplugues de Llobregat), Heura (Barcelona), Ítaca (Badalona), Jaume Balmes (Sant Martí Sarroca), Joan Salvat Papasseit (Santa Coloma de Gramenet), Josep Andreu Charlie Rivel (Cubelles), Jungfrau (Badalona), Les Flandes (Piera), Les Roques Blaves (Esparraguera), Mont-roig (Balaguer), Poeta Foix (Barcelona), Pompeu Fabra (El Pont de Vilomara i Rocafort), Sant Josep Obrer (L'Hospitalet de Llobregat), Seat (Barcelona), Vedruna Àngels (Barcelona), Verge de Montserrat (Terrassa).

A més, volem donar les gràcies a les setanta-sis escoles que, triades segons criteris estadístics, van formar part de la mostra i van aplicar la prova sencera durant el mes de maig de 2019 als alumnes de segon. Vam tenir ocasió de recollir les seves aportacions en les sessions de formació i en els qüestionaris posteriors.

Alfageme (Barcelona), Àngels Alemany i Boris (Lloret de Mar), Assís (Premià de Mar), Bàrkeno (Barcelona), Calvet d'Estrella (Sabadell), Camí II (Barcelona), Collbaix (Sant Joan de Vilatorrada), Collserola (Cerdanyola del Vallès), Corazón Inmaculado de María (Sentmenat), Cultura Pràctica (Terrassa), De La Riba - ZER El Francolí (La Riba), Del Pont Trencat - ZER Baix Montseny (Santa Maria de Palautordera), El Bosc - ZER El Francolí (Mont-ral), El Carmel (Barcelona), El Morsell (Olivella), El Puig (Esparraguera), Els Aigüerols (Santa Perpètua de Mogoda), Els Alocs (Vilassar de Mar), Els Porxos (Barcelona), Els Til·lers - ZER El Francolí (La Masó), El Turó (Mataró), Enric Farreny (Lleida), FEDAC-Castellar (Castellar del Vallès), Folch i Torres (Esplugues de Llobregat), Fontmartina (Santa Maria de Palautordera), Francesc Platón i Sartí (Abrera), Gilpe (La Llagosta), Jaume II (El Perelló), Josep Barceló i Matas (Palafrugell), Josep M. Soler i Gené (Montbrió del Camp), L'Alzinar-ZER Baix Montseny (Campins), L'Arenal de Llevant (Barcelona), La Closa (Esterrí d'Àneu), La Salle (Manresa), La Torreta (La Roca del Vallès), Les Ciències (Badalona), Les Escoles (Gurb), Les Mèlies (Vilafant), Les Pruneres (Martorelles), Lestonnac (Barcelona), López Torrejón (Badalona), Llebetx (Vilanova i la Geltrú), Mare de Déu de la Soledat (Barcelona), Mare de Déu del Lledó (Valls), Mare de Déu del Pilar (Manresa), Mare de Deu del Portal (Batea), Mare de Déu de Montserrat (Castellví de Rosanes), Mare Nostrum (Tarragona), Maria-Mercè Marçal (Mataró), Martí Inglès (Palau-Saverdera), Miguel de Unamuno (Santa Coloma de Gramenet), Mogent (Montornès del Vallès), Montjuïc (Girona), Montseny-Poblenou (Barcelona), Montserrat (Badalona), Onze de Setembre (Sant Quirze del Vallès), Orlandai (Barcelona), Petit Plançó (Olot), Pla de Mar (El Vendrell), Poble-sec (Barcelona), Puig Drau - ZER Baix Montseny (Montseny), Rocabrúna - ZER El Francolí (Picamoixons), Roser Capdevila (Sant Joan Despí), Saavedra (Tarragona), Sagrada Família (Girona), San Pedro (Gavà), Santa Maria del Mar (Salou), Sant Jaume (El Prat de Llobregat), Sant Jaume (Lleida), Sant Josep de Calassanç (Lleida), Sant Llatzer (Tortosa), Sol (Sabadell), Teresa Bergadà (Alguaire), Torre Roja (Sant Pere de Vilamajor), Vedruna (Artés), Wagner (Santa Coloma de Gramenet).

Moltes gràcies a tots!